

AD ASTRA

Program badań nad astropolityką
i prawem kosmicznym

Nr 13/2024

Ad Astra.
Center for Space
Policy and Law

SPACE ENTREPRENEURSHIP
INSTITUTE

**Uniwersytet
Gdański**
Centrum Prawa Nowych
Technologii Wydziału
Prawa i Administracji

**WYŻSZA SZKOŁA
ADMINISTRACJI
I BIZNESU**
IM. E. KWIATKOWSKIEGO W GDYNI

Ponowne uzyskanie licencji na poszukiwanie i wykorzystywanie zasobów kosmicznych przez spółkę ispace, inc.

KOMUNIKAT

DOI: 10.53261/adastra20251305

dr Mariusz T. Kłoda

Przewodniczący Rady Fundacji Ad Astra. Center for Space Policy and Law
Członek Komisji Rewizyjnej Stowarzyszenia Polskich Profesjonalistów Sektora Kosmicznego
Asystent w Katedrze Prawa Handlowego, Morskiego i Postępowania Cywilnego,
Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
e-mail: mtkloda@umk.pl
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0547-8647>

1. WPROWADZENIE

Spółka ispace, inc. ponownie uzyskała licencję¹ w przedmiocie kontroli nad statkiem kosmicznym w celu poszukiwania i wykorzystywania zasobów kosmicznych (in. licencję na poszukiwanie i wykorzystywanie zasobów kosmicznych)². Pierwsza licencja udzielona tej spółce w 2022 r.³ nie została zrealizowana z powodu nieudanego lądowania na Księżycu (HAKUTO-R Mission 1, dalej również „misja M1”), które miało miejsce 26 kwietnia 2023 r.⁴

Udzielona w grudniu 2024 r. licencja wydaje się być drugim w ogóle aktem regulacji działalności gospodarczej w zakresie tzw. górnictwa kosmicznego na świecie. Przyjęte w 2015 r. w USA, w 2017 r. w Luksemburgu oraz w 2019 r. w Zjednoczonych Emiratach Arabskich przepisy o poszukiwaniu i wykorzystywaniu zasobów kosmicznych⁵ nie doczekały się jak dotąd analogicznego zastosowania. Co więcej, trudno wskazać czy sytuacja ta w najbliższym czasie ulegnie zmianie, np. w USA, m.in. z powodu ograniczeń prawnych. Amerykańska Federalna Administracja Lotnictwa (*Federal Aviation Administration*), przy okazji prac nad przepisami wykonawczymi do ustawy o zapewnieniu konkurencji w zakresie komercyjnych wynoszeń w przestrzeń kosmiczną z 2015 r. (*U.S. Commercial Space Launch Competitiveness Act*) wskazała, że nie dysponuje ustawowymi uprawnieniami do regulowania zasobów kosmicznych⁶. Można zatem wskazać, że japoński regulator podejmuje decyzje w zakresie zasobów kosmicznych, które nie znajdują i najpewniej jeszcze przez pewien czas nie znajdą „naśladownictwa prawnego” w innych państwach.

Zgodnie z treścią aktualnego planu działalności gospodarczej ispace, inc.⁷, spółka zamierza zebrać regolit na Księżycu oraz przeprowadzić „transakcję komercyjną” z klientem podczas misji lądowania na tym ciele niebieskim („misja M2”). Start misji

nastąpi najwcześniej w styczniu 2025 r. Podstawowym celem ispace, inc. jest zapewnienie usług lądowania na Księżycu oraz transportu ładunków od wielu klientów za pośrednictwem lądownika (określanego w planie również jako „statek kosmiczny”). Lądownik został zaprojektowany do transportu na Księżyc ładunku o masie 30 kg.

Zebranie regolitu nastąpi w sposób pasywny, tzn. przez jego osadzenie się podczas lądowania na czterech stopach (podporach) statku kosmicznego (*footpads*). Fakt ten udokumentuje kamera zainstalowana na łaziku, którego dostarczenie i uruchomienie na Księżycu przewiduje misja M2. Wykonane zdjęcia zostaną przesłane do stacji naziemnej w celu identyfikacji zebranych zasobów kosmicznych. Finalnie, omawiany regolit stanie się przedmiotem „transakcji komercyjnej” z klientem przy czym zastrzeżono, że nie obejmie ona „fizycznego dostarczenia” zasobów kosmicznych. Plan działalności gospodarczej nie precyzuje, kto będzie klientem ispace, inc.

Nominalne miejsce lądowania, które jednocześnie stanowi podstawowe miejsce zebrania regolitu wyznaczono współrzędnymi selenograficznymi 60.5° P oraz 4.6° Z. Plan działalności gospodarczej wyznacza również rezerwowe miejsca lądowania, czyli również pozyskania zasobów kosmicznych. W ramach pierwszej (nieudanej) misji spółki, nominalne miejsce pozyskania regolitu wyznaczono współrzędnymi 47.5° P oraz 44.4° W (Mare Frigoris – Atlas). Aktualne, podstawowe miejsce zebrania zasobów kosmicznych pozostaje zatem w znacznym oddaleniu od lokalizacji planowanej w ramach misji M1.

Warto przypomnieć, że obie licencje udzielono spółce na podstawie przepisów japońskiej ustawy nr 83 o promowaniu działalności gospodarczej związanej z poszukiwaniem i wykorzystywaniem zasobów kosmicznych z 2021 r. (*Act No. 83 on Promotion of Business Activities Related to the Exploration and Development of Space Resources*)⁸. Regulację ustawową uzupełnia rozporządzenie Biura Rządu nr 73 w sprawie wykonania przywołanej ustawy (*Regulation No. 73 for Enforcement of the Act on the Promotion of Business Activities for the Exploration and Development of Space Resources*).

Zakładając, że misja M2 przebiegnie zgodnie z planem, spółka ispace, inc. nabędzie własność regolitu zebranego na stopach (podporach) lądownika na podstawie art. 5 japońskiej ustawy o górnictwie kosmicznym (pierwotne nabycie własności zasobów kosmicznych). Zgodnie z jego treścią, osoba prowadząca działalność gospodarczą związaną z poszukiwaniem i wykorzystywaniem zasobów kosmicznych nabywa własność zasobów kosmicznych, które zostały wydobyte itd., w sposób zgodny z planem działalności gospodarczej, przez objęcie we władanie tych zasobów z wolą władania nimi jak właściciel⁹. Przeprowadzona następnie, między ispace, inc. i jej klientem, „transakcja komercyjna” będzie skutkować pochodnym nabyciem własności tych zasobów przez wskazanego klienta.

-
- ¹ Pojęcie „licencji” jest przywoływane w niniejszym komunikacie na podstawie tłumaczenia japońskich aktów normatywnych na język angielski. Tłumaczenia te są zapewniane przez japońską administrację publiczną.
- ² Licencja nr S24-025 z 17 grudnia 2024 r.
- ³ Por. M.T. Kłoda, Uzyskanie licencji na poszukiwanie i wykorzystywanie zasobów kosmicznych przez spółkę ispace, inc., Ad Astra. Program badań nad astropolityką i prawem kosmicznym 2023, nr 7, s. 23–24.
- ⁴ Szerzej o przyczynach niepowodzenia por. komunikat spółki z 26 maja 2023 r., <https://ispace-inc.com/news-en/?p=4691> (wejście 20 grudnia 2024 r.).
- ⁵ Krajowe regulacje w zakresie „górnictwa kosmicznego” zostały omówione w M.T. Kłoda, K. Malinowska, B. Malinowski, M. Polkowska, Regulacja górnictwa kosmicznego w polskiej ustawie o działalności kosmicznej, *Studia Iuridica* 2021, t. 88, s. 171–186. Projekt polskiej ustawy o działalności kosmicznej nie przewiduje regulacji w omawianym przedmiocie. Taką potrzebę dostrzegają profesjonaliści i przedsiębiorcy polskiego sektora kosmicznego. Por. K. Hopej, M.T. Kłoda, K. Malinowska, B. Malinowski, M. Polkowska, Ankieta dla profesjonalistów i przedsiębiorców polskiego sektora kosmicznego w sprawie zakresu regulacji i rozwiązań ustawy o działalności kosmicznej oraz jej wynik, Ad Astra. Program badań nad astropolityką i prawem kosmicznym 2021, nr 1, s. 49–52. Na decyzje poszczególnych ustawodawców w omawianym zakresie mogą mieć wpływ wyniki prac Grupy Roboczej ds. Aspektów Prawnych Działalności z Zasobami Kosmicznymi, ustanowionej w ramach Komitetu ONZ ds. Pokojowego Wykorzystania Przestrzeni Kosmicznej. Por. na ten temat A. Misztal, M.T. Kłoda, Aktualne prace Komitetu ONZ ds. Pokojowego Wykorzystania Przestrzeni Kosmicznej nad materiają tak zwanego górnictwa kosmicznego. Rozmowa z Ambasadorem Andrzejem Misztalem, Ad Astra. Program badań nad astropolityką i prawem kosmicznym 2023, nr 10, s. 1–5.
- ⁶ *The FAA does not have statutory authority to regulate space resources, and the commenter’s questions are out of scope for the current rulemaking*, <https://www.federalregister.gov/documents/2024/09/19/2024-20900/us-commercial-space-launch-competitiveness-act-incorporation> (wejście 20 grudnia 2024 r.).
- ⁷ Por. treść planu działalności gospodarczej w tłumaczeniu na język angielski, https://www8.cao.go.jp/space/english/resource/documents/bap_e_24025.pdf (dostęp 20.12.2024 r.).
- ⁸ Dalej „japońska ustawa o górnictwie kosmicznym”. Szerzej na temat tej ustawy por. M.T. Kłoda, Japońska ustawa o górnictwie kosmicznym. Przegląd regulacji, Ad Astra. Program badań nad astropolityką i prawem kosmicznym 2022, nr 5, s. 32–36.
- ⁹ Tamże, s. 34.

ABSTRAKT:

PL: Japońska spółka ispace, inc. ponownie uzyskała licencję na poszukiwanie i wykorzystywanie zasobów kosmicznych na podstawie przepisów japońskiej ustawy nr 83 o promowaniu działalności gospodarczej związanej z poszukiwaniem i wykorzystywaniem zasobów kosmicznych z 2021 r. W niniejszym komunikacie naukowym zwrócono uwagę na podstawowe założenia planu działalności gospodarczej objętego wspomnianą licencją, a także na kluczowe aspekty prawne związane z nabyciem własności zasobów kosmicznych.

ENG: The Japanese company ispace, inc. has again been granted a licence for the exploration and development of space resources under the regulations of Japan's Act No. 83 on Promotion of Business Activities Related to the Exploration and Development of Space Resources of 2021. This scientific communication highlights the fundamentals of the business plan covered by the said licence, as well as the key legal aspects related to the ownership of space resources under Japanese law.

SŁOWA KLUCZOWE:

PL: górnictwo kosmiczne, górnictwo asteroidalne, ispace, inc., japońskie prawo kosmiczne, japońska ustawa nr 83 o promowaniu działalności gospodarczej związanej z poszukiwaniem i wykorzystywaniem zasobów kosmicznych z 2021 r., krajowe prawo kosmiczne, zasoby kosmiczne, Księżyc

ENG: space mining, asteroid mining, ispace, inc., Japanese space law, Act No. 83 on Promotion of Business Activities Related to the Exploration and Development of Space Resources of 2021, national space law, space resources, Moon